

Modèl Arasman Seksyèl Fòmasyon Prevansyon

EDISYON SEPTANM 2018

Combating
Sexual Harassment

Objektif Modèl Fòmasyon Sa a

Eta Nouyòk se yon lidè nasyonal nan batay kont arasman seksyèl nan espas travay la, e Bidjè 2019 la gen ladan lejislasyon pou konbat li plis.

Daprè nouvo lwa a, chak anplwayè nan Eta Nouyòk **kounye a gen obligasyon pou etabli yon politik prevansyon seksyèl** dapre Seksyon 201-g Lwa Travay la. Depatman Travay an konsiltasyon avèk Divizyon Dwa Moun yo te etabli yon modèl politik prevansyon arasman seksyèl pou anplwayè yo adopte, li disponib nan www.ny.gov/programs/combatting-sexual-harassment-workplace. Oswa, anplwayè yo ka adopte yon politik menm jan an ki satisfè oswa depase estanda minimòm modèl politik la.

Anplis de sa, chak anplwayè nan Eta Nouyòk gen **obligasyon pou bay anplwaye yo fòmasyon prevansyon arasman seksyèl** dapre Seksyon 201-g Lwa Travay la. Depatman Travay an konsiltasyon avèk Divizyon Dwa Moun yo te etabli yon modèl politik prevansyon arasman seksyèl pou itilize. Oswa, anplwayè ka itilize yon pwogram fòmasyon ki satisfè oswa depase model estanda minimòm fòmasyon an.

Yon fòmasyon prevansyon arasman seksyèl anplwayè **dwe entèaktif**, sa vle di li egzije kèk nivo fidbak pa moun ki resevwa fòmasyon.

Fòmasyon an, ki ka prezante bay anplwaye endividyèlman oswa an gwoup; an pèsan, atravè telefòn oswa sou entènèt; atravè wèbinè oswa prezantasyon anrejistre, ta dwe gen ladan anpil nan eleman sa yo ke posib:

- Poze kesyon anplwaye yo kòm yon pati nan pwogram lan;
- Akomode kesyon yo mande anplwaye yo, ak repons yo bay nan yon fason apwopriye;
- Mande enfòmasyon sou anplwaye yo sou fòmasyon an ak materyèl yo prezante.

Kouman pou Sèvi ak Fòmasyon sa a

Fòmasyon modèl sa a prezante nan yon varyete de fòma, bay anplwayè maksimòm fleksibilite pou delivre fòmasyon an atravè yon varyete anviwònman de travay, pandan y ap toujou kenbe yon kourikoulòm debaz. Eleman fòmasyon ki disponib yo enkli:

1. **Script** pou fòmasyon gwoup moun, ki disponib nan fòm PDF ak fòma Word modifyab
2. **PowerPoint** akonpaye script la, ki disponib sou entènèt ak pou telechaje, an PDF tou
3. Prezantasyon **videyo**, ou ka wè sou entènèt ak pou telechaje
4. **Kesyon yo Poze pi Souvan yo**, disponib sou entènèt akonpaye fòmasyon an, reponn kesyon anplis ki souleve

Entwodiksyon pou Anplwayè

- Fòmasyon sa a vle di ke li se yon modèl ki ka itilize tankou, oswa adapte pou satisfè bezwen espesifik nan chak òganizasyon.
- Fòmasyon ka gen ladan aktivite entèaktif adisyonèl, ki gen ladan yon aktivite ouvèti, wòl jwe oswa diskisyon gwoup.
- Si règleman espesifik anplwayè yo oswa pratik yo diferan de sa ki nan fòmasyon sa a, yo ta dwe modifye fòmasyon an pou reflekte nyans sa yo, pandan y ap toujou gen ladan tou tout eleman minimòm ke Lwa Eat Nouyòk egzije yo (yo montre nan Paj 4).
- Fòmasyon an ta dwe detaye nenpòt ki pwosesis anplwaye entèn yo ankouraje pou yo itilize pou pote plent epi enkli enfòmasyon kontak pou non espesifik ak biwo (yo) ki gen anplwaye yo ki sibi asèlman pou pote plent yo.
- Li ta dwe tou modifye pou reflekte travay la nan òganizasyon an ki gen ladan, pa egzanp, endistri senaryo espesifik yo.
- Nan tout mezi posib, yo ta dwe bay fòmasyon sa a chak jou (itilize metòd livrezon an menm) atravè mendèv chak òganizasyon pou asire konpreyansyon nan chak nivo ak nan chak kote.
- Li se responsablite chak anplwayè pou asire ke tout anplwaye yo resevwa fòmasyon nan estanda anplwayè a epi abitye avèk pratik òganizasyon an.
- Tout anplwaye yo dwe konplete fòmasyon prevansyon arasman seksyèl avan 9 oktòb 2019.
- Tout anplwaye yo dwe ranpli yon fòmasyon anplis omwen yon fwa pa ane. Sa a ka baze sou ane kalandriye, anivèsè chak dat kòmansman anplwaye a oswa nenpòt lòt dat patwon an chwazi.
- Tout nouvo anplwaye ta dwe konplete fòmasyon prevansyon arasman seksyèl pi vit ke posib.
- Konpayi yo ta dwe bay anplwaye yo fòmasyon nan lang anplwaye yo pale a. Lè yon anplwaye idantifye kòm yon lang prensipal yon fòmasyon modèl pa disponib nan Eta a, patwon an ka bay anplwaye yon vèsyon lang Angle. Sepandan, jan patwon yo ka responsab pou kondwit tout anplwaye yo, anplwayè yo ankouraje pou bay yon politik ak fòmasyon nan lang ke anplwaye a pale.
- Pafwa, yon patisipan ka pataje yon eksperyans pèsonèl oswa konfidansyèl pandan fòmasyon an. Si sa rive, fòmateur a ta dwe entèwonp epi rekòmande pou istwa a ta diskite an prive epi avèk kontak biwo apwopriye a. Aprè fòmasyon an, fè swivi ak moun sa a pou asire ke yo okouran de etap apwopriye pou yo rapòte sa a. Manadjè ak sipèvizè yo dwe rapòte tout ka de arasman.

Lis Verifikasyon Nòm Minimòm Fòmasyon

Yon anplwayè ki pa sèvi ak fòmasyon modèl sa a - ki devlope pa Ministè Travay la ak Divizyon Deta Dwa Moun - dwe asire ke fòmasyon yo satisfè oswa depase estanda minimòm sa yo.

Fòmasyon an **dwe**:

- Entèaktiv;
- Enkli yon eksplikasyon sou arasman seksyèl ki konsistan avèk gidans ki soti nan Depatman Travay an konsiltasyon avèk Divizyon Dwa Moun;
- Enkli egzanp arasman seksyèl ilegal;
- Enkli enfòmasyon konsènan dispozisyon legal federal ak leta yo konsènan arasman seksyèl ak remèd ki disponib pou sib asèlman seksyèl;
- Enkli enfòmasyon konsènan dwa retou anplwaye yo ak tout fowòm ki disponib pou jijman plent yo; ak
- Gen ladan enfòmasyon ki adrese konduit pa sipèvizè ak responsablite adisyonèl pou sipèvizè sa yo.

ETA NOUYÒK
**Arasman Seksyèl
Fòmasyon Prevansyon**

ELEMAN 1: SCRIPT FÒMASYON

EDISYON SEPTANM 2018

Tablo Kontni

Entwodiksyon Fòmàtè	7
Arasman Seksyèl nan Espas Travay	7
Kisa Arasman Seksyèl ye?	8
Anviwonman Ostil.....	8
Arasman Seksyèl Quid Pro Quo.....	9
Ki moun ki ka sib la nan arasman seksyèl?	9
Ki Moun ki ka Arasè Arasman Seksyèl?	10
Kibò Arasman Seksyèl ka Rive Nan Espas Travay?	10
Seks Estereyotip	10
Reprezay	11
Kisa Vanjans ye?.....	11
Kisa Ki Pa Reprezay	11
Responsabilite Sipèvisè	12
Rapò obligatwa.....	12
Ki sa Mwen Dwe Fè si Mwen Sibi Arasman Seksyèl?	12
Ki sa Mwen Dwe Fè si Mwen Temwen Arasman Seksyèl?	13
Envestigasyon ak aksyon korektif	14
Pwosesis Envestigasyon.....	14
Lòt Pwoteksyon ak Solisyon	15
Division Dwa Moun Eta Nouyòk (DHR)	15
Komisyon Opòtinite Travay egal Ameriken (EEOC).....	15
Proteksyon Lokal.....	15
Lòt Tip de Arasman nan Espas Travay	16
Rezime	16
Etid Ka Arasman Seksyèl	17
Ekzanp 1: Pa Pran "Non" pou yon Repons	17
Ekzanp 2: Patwon Ki Gen Move Atitud la	18
Ekzanp 3: Pa Gen Travay pou yon Fanm?	18
Ekzanp 4: Twò Prè pou Konfò.....	20
Ekzanp 5: Yon Echanj dezagreyab	20
Ekzanp 6: Yon pwoblèm de Aparans	22

Entwodiksyon Fòmatedè

- Byenveni nan fòmasyon anyèl nou sou prevansyon arasman seksyèl.
- Non mwen se _____ [name] e mwen se _____ [title] nan _____ [organization].
- Nan dènye ane yo, sijè arasman seksyèl nan espas travay la te vini yon Pwen Enpòtan nasyonal, sa fè tou yo vini renouvle konsyantizasyon sou nati grav ak inakseptab jan de aksyon sa yo ak konsekans grav ki swiv yo.
- Tèm "asèlman seksyèl" ka vle di diferan bagay pou diferan moun, selon eksperyans ou fè nan lavi ou.
- Sèten konduit ka sanble akseptab oswa yo te sanble akseptab nan tan lontan an. Sa pa vle di li akseptab pou moun nou travay avèk yo.
- Rezon fòmasyon sa a se mete yon konpreyansyon komen sou sa ki akseptab ak sa ki pa akseptab nan espas travay nou an.

Arasman Seksyèl nan Espas Travay

- Eta Nouyòk depi lontan te angaje pou garanti ke tout moun gen yon opòtinite egal pou jwi yon anvivònman travay san patipri, san danje e ki pwodiktif.
- Lwa ak règleman yo ede asire divèsite respekte epi tout moun ka jwi privilèj yo nan travay yo nan Eta Nouyòk.
- Prevansyon asèlman seksyèl enpòtan pou nou kontinye fè siksè. Asèlman seksyèl pap tolere.
- Sa vle di nenpòt ki konpòtman asèlman yo pral mennen ankèt ak moun ki komèt zak la oswa moun k ap fè komèt yo dwe di yo sispann.
- Li vle di tou ke aksyon disiplinè ka pran, si sa apwopriye. Si konpòtman an grav, aksyon disiplinè ka gen ladan revokasyon.
- Konpòtman repete, espesyalman apre yo te fini di yon anplwaye pou li sispann, se patikilyèman grav epi yo pral fè fas ak sa kòm sadwa.
- Fòmasyon entèaktif sa a ap ede ou pi byen konprann sa ki konsidere asèlman seksyèl.
- Li pral montre w kouman pou rapòte arasman seksyèl nan espas travay nou an, ak opsyon ou genyen pou rapòte rapò sou arasman seksyèl nan eta ekstèn ak ajans federal ki ranfòse lwa anti-diskriminasyon yo.
- Rapò sa yo pral pran seryezman epi envestige sou yo san pèdi tan, ak aksyon efektiv yo pran kote ki apwopriye.
-

Kisa Arasman Seksyèl ye?

- Asèlman seksyèl se yon fòm diskriminasyon seksyèl epi li ilegal dapre lalwa federal, eta, ak (kote li aplikab) lalwa lokal.
- Asèlman seksyèl gen ladan arasman sou baz sèks, oryantasyon seksyèl, sèks endepandan idantifye oswa pèsesyon, ekspresyon sèks, idantite seksyèl ak estati tranjande.
- Asèlman seksyèl gen ladan konduit endezirab ki se swa nan yon nati seksyèl, oswa ki dirije anvè yon moun akòz sèks moun sa a lè:
  1. Konpòtman sa a gen objektif oswa efè san rezon entèfere ak pèfòmans travay yon moun oswa kreye yon anviwònman travay ki gen entimidasyon, ostil oswa ofansif, menm si moun ki fè rapò a se pat limenm ki te sib asèlman seksyèl la;
  2. Se konduit sa yo ki fè swa klèman oswa enplisitman yon tèm oswa kondisyon travay; oswa
  3. Soumisyon an oswa rejè konpòtman sa yo itilize kòm baz pou desizyon pou travay ki afekte travay yon moun.
- Gen de kalite prensipal asèlman seksyèl.

Anviwonman Ostil

- Yon anviwònman ostil sou baz fè sèks ka kreye pa nenpòt ki aksyon ki deja dekri, anplis mo ke ou pa vle, siy, blag, vye jwèt, entimidasyon, aksyon fizik oswa vyolans, swa nan yon nati seksyèl oswa pa nan yon nati seksyèl, ki dirije nan yon moun paske nan fè sèks moun nan.
- Atmosfè anviwònman seksyèl gen ladan:
  - Prezantasyon seksyèl oswa diskriminatwa oswa piblikasyon nenpòt kote nan espas travay la, tankou montre foto, postè, kalandriye, grafiti, objè, materyèl pwomosyonèl, materyèl lekti oswa lòt materyèl ki seksyèlman degradab oswa pònografik.
    - Sa gen ladan ekspozisyon seksyèl sa yo sou òdinatè nan espas travay la oswa sou telefòn selilè ak pataje ekspozisyon sa yo pandan ke yo nan espas travay la.
    - Sa gen ladan tou jès seksyèl oryante, bwi, remak, blag oswa kòmantè sou seksyalite yon moun nan oswa eksperyans seksyèl.
  - Aksyon ostil pran kont yon moun akòz de sèks moun sa a, tankou:
    - Vyòl, agresyon seksyèl, moleste oswa tantativ pou komèt atak sa yo.
    - Zak fizik nan yon nati seksyèl (ki gen ladan, men pa limite a, manyen, penchen, karese, grabe, bo, anbrase, bwose kont kò yon lòt anplwaye oswa foure kò sou kò yon lòt anplwaye a)

- Entèfere ak, detwi oswa domaje estasyon travay, zouti oswa ekipman yon moun, oswa otremman entèfere ak kapasite moun nan pou fè travay la;
- Sabote travay yon moun;
- Anmède, rele, rele-non.

Arasman Seksyèl Quid Pro Quo

- Arasman Seksyèl Quid Pro Quo rive lè yon moun ki gen otorite fè echanj, oswa eseye fè komès, bay benefis nan travay pou favè seksyèl.
- Quid pro quo se yon tèm legal ki vle di echanj.
- Tip arasman sa a fèt ant yon anplwaye ak yon moun ki gen otorite, tankou yon sipèvizè, ki gen kapasite pou bay oswa kenbe benefis travay.
- Asèlman seksyèl quid pro quo enkli:
  - Ofri oswa bay pi bon kondisyon oswa opòtinite travay an echanj pou yon relasyon seksyèl
  - Menase kondisyon travay favorab(tankou retwograsyon, chanjman oswa chanje kote w travay) oswa refi opòtinite si yo refize yon relasyon seksyèl
  - Sèvi ak presyon, menas oswa zak fizik pou fòse yon relasyon seksyèl
  - Reprèzay paske li refize angaje nan yon relasyon seksyèl

Ki moun ki ka sib la nan arasman seksyèl?

- Asèlman seksyèl ka rive ant gason ak fi, oswa ant moun ki gen menm sèks.
  - Tèm "sèks" la gen ladan oryantasyon seksyèl, idantite seksyèl ak estati lè yo tranjande.
- Asèlman seksyèl ki fèt paske sib la se yon tranjande ilegal tou.
- Lalwa pwoteje anplwaye yo, estajyè ki pa touche, ak sa ki pa anplwaye ki travay nan espas travay la, tankou kontraktè endepandan, ak moun kap travay nan konpayi yo ki gen kontra pou ofri sèvis nan espas travay la.

Ki Moun ki ka Arasè Arasman Seksyèl?

- Arasè arasman seksyèl kapab nenpòt moun nan espas travay la:
- Arasè a kapab yon **kolèg** moun ki ap resevwa a
- Arasè a kapab yon **sipèvizè** oswa **manadjè**
- Arasè a kapab nenpòt twazyèm pati, tankou: yon **moun ki pa anplwaye, entèn, machann, sekirite** bilding, **kliyan**, oswa **vizitè**.

Kibò Arasman Seksyèl ka Rive Nan Espas Travay?

- Arasman ka rive **nenpòt lè ak nenpòt kote** anplwaye yo ap akonpli responsablite travay yo, ki gen ladan travay sou tèren, nan nenpòt evènman nan konpayi a, nan fòmasyon, konferans ouvè a piblik ak nan fèt nan biwo yo.
- Entèraksyon anplwaye pandan lè ki pa gen travay, tankou nan yon otèl pandan y ap vwayaje oswa nan evènman aprè travay ka gen yon enpak nan espas travay la.
- Aktivite deyò espas travay la ak ki pa nan èdtan travay ka konsidere ekstansyon anviwònman travay la.
- Anplwaye yo ka sib asèlman seksyèl nan apèl, tèks, imèl ak medya sosyal.
- Konpòtman arasman ki nan nenpòt fason afekte anviwònman travay se strikteman enkyetid administrasyon an.

Seks Estereyotip

- Estereyotip sèks rive lè konduit oswa pèsonalite karakteristik yo konsidere kòm inapwopriye tou senpleman paske yo pa ka konfòme ak lide lòt moun oswa pèsepsyon sou ki jan moun ki gen sèks dwe aji oswa gade.
- Arasman yon moun paske moun sa a pa konfòme sou Estereyotip sèks kòm "apwopriye" aparans, diskou, pèsonalite, oswa mod de vi se arasman seksyèl.
- Arasman paske yon moun ap fè yon travay ki toujou fèt, oswa te fèt nan tan lontan, sitou pa moun nan yon sèks diferan, se diskriminasyon seksyèl.

Reprezay

- Nenpòt anplwaye ki angaje nan "aktivite pwoteje" pwoteje pa lalwa ke yo te fè vanjans kont akòz de "aktivite pwoteje" sa a.
- "Aktivite ki pwoteje" ki gen pou wè ak arasman yo enkli:
  - Fè yon plent ba yon sipèvizè, manadjè oswa yon lòt moun ki deziye pa konpayi ou a pou resevwa plent sou arasman
  - Fè yon rapò sou arasman ou sispèk, menm si ou pa sib la de arasman an
  - Depoze yon plent fòmèl de arasman
  - Diskriminasyon Opoze
  - Ede yon lòt anplwaye ki ap plenyen de arasman
  - Bay enfòmasyon pandan yon ankèt sou arasman ap fèt nan espas travay la, oswa temwaye an koneksyon avèk yon plent pou arasman ki te ranpli avèk yon ajans gouvènmantal oswa nan tribinal

Kisa Vanjans ye?

- Vanjans se nenpòt aksyon yo pran pou chanje tèm ak kondisyon travay yon anplwaye (tankou yon demisyon oswa orè pou travay oswa chanjman kote li travay) paske moun sa a angaje nan nenpòt nan aktivite pwoteje ki anwo a. Moun sa yo ta dwe espere yo dwe lib de nenpòt ki aksyon negatif pa sipèvizè, administratè oswa anplwayè a motive pa aktivite sa yo pwoteje.
- Vanjans kapab yon aksyon advès ke konpayi a pran kont anplwaye a, ki ta ka gen efè pou dekouraje yon travayè rezonab pou fè yon plent sou arasman oswa diskriminasyon.
- Aksyon negatif la pa bezwen ki gen rapò ak travay la oswa rive nan espas travay la, epi li ka rive apre fen travay la, tankou yon referans negatif ki pa jistifye.

Kisa Ki Pa Reprezay

- Yon aksyon travay negatif se pa vanjans senpleman paske li rive apre anplwaye a angaje nan aktivite ki pwoteje.
- Anplwaye yo kontinye ap fè fas ak tout ekzijans travay ak règleman disiplinè aprè yo te angaje nan aktivite sa yo.

Responsabilite Sipèvizè

- Sipèvizè ak administratè yo dwe kenbe yon nivo estanda ki wo nan konpòtman. Sa a se paske:
  - Yo nan yon pozisyon otorite nan konpayi a epi yo pa dwe abize otorite sa a.
  - Aksyon yo ka kreye responsablite pou konpayi a san konpayi a pa bezwen gen okenn opòtinite pou korije arasman an.
  - Yo oblije rapòte nenpòt arasman ke yo rapòte ba yo oswa ke yo obsève.
  - Yo responsab pou nenpòt arasman oswa diskriminasyon ke yo ta okouran ak swen rezonab ak atansyon nan espas travay la kote yo responsab la.
  - Yo espere de yo yon modèl konpòtman ki apwopriye nan espas travay.

Rapò obligatwa

- Sipèvizè yo dwe rapòte nenpòt arasman ke yo obsève oswa yo okouran, menm si pa gen moun ki sible nan arasman an.
- Si yon sipèvizè oswa manadjè resevwa yon rapò sou asèlman, oswa si li okouran de arasman, li dwe rapòte bay konpayi a san okenn eksepsyon,
  - Menm si sipèvizè a oswa manadjè panse konduit la trivial
  - Menm si moun ki sibi asèlman an mande ke li pa dwe rapòte
- Sipèvizè ak administratè yo pral fè fas ak sanksyon paske yo pa rapòte asèlman seksyèl ke yo sispèk oswa okouran an lot fason ki pèmèt arasman seksyèl kontinye.
- Sipèvizè ak administratè yo ap sijè a disiplin paske yo angaje yo nan nenpòt ki vanjans.

Ki sa Mwen Dwe Fè si Mwen Sibi Arasman Seksyèl?

- Nou pa ka sispann arasman nan espas travay si administrasyon an pa okouran de arasman an. Se responsablite tout moun.
- Yo ankouraje ou pou rapòte ka arasman bay sipèvizè ou, manadjè oswa lòt moun ki deziye nan konpayi ou a pou resevwa plent (jan sa endike nan règleman prevansyon asèlman seksyèl nou) pou a ka fè aksyon.
- Konpòtman pa bezwen yon vyolasyon lalwa pou li ka yon vyolasyon règleman an.

- Nou pral ba ou yon fòm plent pou rapòte plent sou arasman epi pote plent, men si ou pi konfòtab pou rapòte vèbalman oswa nan yon lòt fason, nou toujou oblije swiv règleman arasman prevansyon seksyèl la lè nou envestige reklamasyon yo.
- Si ou kwè ke ou te sibi asèlman seksyèl, nou ankouraje w pou ranpli Fòm Plent lan epi soumèt li nan:
  - *[Person or office designated]*
  - *[Contact information for designee or office]*
  - *[How the Complaint Form can be submitted]*
- Ou ka fè rapò tou vèbalman
- Yon fwa ou soumèt fòm sa a oswa otreman rapòte arasman an, òganizasyon nou an dwe swiv règleman prevansyon arasman seksyèl li an epi mennen ankèt sou nenpòt reklamasyon.
- Ou ta dwe rapòte nenpòt konpòtman ou fè eksperyans oswa ou okouran ki pa apwopriye, jan sa dekri nan fòmasyon sa a, ou pa dwe enkyete sou si wi ou non si arasman ilegal.
- Moun ki rapòte oswa ki fè eksperyans arasman yo ta dwe kolabore avèk administrasyon an pou yo ka fè yon envestigasyon konplè ak jis epi yo ka pran aksyon ki nesèsè pou korije sa.
- Si ou rapòte arasman bay yon manadjè oswa sipèvizè epi ou resevwa yon repons ki pa apwopriye, tankou yo ta di "jis inyore li," ou ka pote plent ou nan nivo siperyè a jan sa endike nan règleman nou an anba "Pwoteksyon Legal ak Solisyon Ekstèn."
- Finalman, si ou pa sèten ou vle pouswiv yon plent nan moman menm arasman an rive a, dokimante ensidan an pou asire ke li rete frèch nan lespri ou.

Ki sa Mwen Dwe Fè si Mwen Temwen Arasman Seksyèl?

- Nenpòt ki moun ki temwen oswa vin okouran de potansyèl ka asèlman seksyèl yo ta dwe rapòte konpòtman sa yo bay yon sipèvizè, manadjè oswa moun ki deziye a.
- Li kapab enkonfòtab e enkyetan tou, men li enpòtan pou di kòlèg travay ou " ke sa pa oke" lè ou pa alèz de arasman k ap fèt devan ou.
- Li ilegal pou yon konpayi ti revanj kont ou paske rapòte asèlman seksyèl ke ou sispekte oswa ede nan nenpòt envestigasyon.

Envestigasyon ak aksyon korektif

- Nenpòt ki moun ki angaje nan asèlman seksyèl oswa vanjans pral sijè a sanksyon ak / oswa aksyon disiplinè, jiska rive nan menm revokasyon.
- **[Name of Company]** ap mennen ankèt sou tout rapò sou asèlman, kit enfòmasyon yo te rapòte nan fòm vèbal oswa ekri.
- Yon ankèt sou nenpòt ki plent ta dwe kòmanse imedyatman epi rive fini pi vit ke posib.
- Yo pral kenbe ankèt la konfidansyèl nan tout limit posib.
- Nenpòt anplwaye ka oblije kolabore jan sa nesesè nan yon investigasyon de arasman seksyèl ke yo ta sispekte.
  - Li ilegal pou anplwaye ki patisipe nan nenpòt investigasyon pou yo ta tire revanj kont yo.

Pwosesis Investigasyon

- Òganizasyon nou an tou gen yon devwa pou li pran mezi ki apwopriye pou asire arasman an pap rive a lavni. Men ki jan nou pral mennen ankèt sou reklamasyon yo.
- **[Person or office designated]** yo pra fè yon revizyon imedyat sou akizasyon yo, epi pran nenpòt aksyon pwovizwa, jan sa apwopriye.
- Dokiman enpòtan, imèl oswa achiv telefònik yo pral mande yo, konsève yo epi jwenn yo.
- Entèvyou pral fèt avèk pati ki enplike yo ak temwen yo
- Investigasyon dokimante jan sa endike nan règleman arasman seksyèl
- Moun ki pote plent la ak moun ki te akize de arasman seksyèl la pra l avèti de desizyon final la eke yo fè aksyon administratif apwopriye.

Lòt Pwoteksyon ak Solisyon

- Anplis de sa nan sa nou deja dekri, anplwaye yo ka chwazi tou pouswiv deyò lòt solisyon legal jan sa sigjere pi ba a.

Division Dwa Moun Eta Nouyòk (DHR)

- Yon plent ki deklare vyolasyon Lwa sou Dwa Moun ka depoze swa nan Divizyon Dwa Moun (DHR) oswa nan Tribinal Siprèm Eta Nouyòk.
- Pote plent nan DHR ka depoze nenpòt ki lè **nan yon ane** de lè arasman an. Ou pa bezwen gen yon avoka pou ou pote plent.
- Si yon moun pa t depoze plent nan DHR, yo ka rele dirèkteman nan tribinal leta anba Lwa Dwa Moun a, **nan twa ane** de lè akizasyon asèlman seksyèl la.
- Yon moun pa ka ranpli ak DHR si yo te deja depoze yon plent Lwa Dwa Moun nan tribinal leta a.
- Pou plis enfòmasyon, vizite: www.dhr.ny.gov.

Komisyon Opòtinite Travay egal Ameriken (EEOC)

- Yon moun ka depoze yon plent nan EEOC a nenpòt lè **nan lespas 300 jou** aprè akizasyon arasman an te fèt. Ou pa bezwen gen yon avoka pou ou pote plent.
- Ou dwe soumèt yon plent nan EEOC anvan ou ka depoze nan tribinal federal la.
- Pou plis enfòmasyon, vizite: www.eeoc.gov.
- *REMAK: Si yon moun depoze yon plent administratif nan DHR, DHR pral otomatikman depoze plent la devan EEOC pou prezève dwa pou li kontinye nan tribinal federal.*

Proteksyon Lokal

- Anpil kote aplike lwa ki pwoteje moun kont asèlman seksyèl ak diskriminasyon.
- Ou ta dwe kontakte konte a, vil oswa site nan kote w ap viv la pou chèche konnen si yon lwa egziste.
- Arasman kapab reprezante yon krim si li enplike bagay sa yo tankou manyen fizik, fòse anprizònman fizik oswa zak fè sèks. **Ou dwe tou kontakte depatman polis lokal la.**

Lòt Tip de Arasman nan Espas Travay

- Arasman nan espas travay ka baze sou lòt bagay epi li pa jis sou sèks oswa konpòtman seksyèl ki pa apwopriye nan espas travay la.
- Nenpòt arasman oswa diskriminasyon ki baze sou yon karakteristik ki pwoteje entèdi nan espas travay la epi yo ka mennen nan aksyon disiplinè kont moun ki komèt krim lan.
  - Karakteristik ki pwoteje yo gen ladan laj, ras, kwayans, koulè, orijin nasyonal, oryantasyon seksyèl, sitiyasyon militè, sèks, andikap, kondisyon marital, sitiyasyon viktim vyolans domestik, idantite seksyèl ak istwa kriminèl.
- Anpil nan enfòmasyon ki prezante nan fòmasyon sa a aplike a tout kalite arasman nan espas travay.

Rezime

- Apre fòmasyon sa a, tout anplwaye yo ta dwe konprann sa nou te diskite, tankou:
  - Kijan ou ka rekonèt arasman kòm konpòtman ki pa apwopriye nan espas travay
  - Nati Arasman Seksyèl
  - Se arasman akòz de nenpòt karakteristik pwoteje ki entèdi
  - Rezon ki fè arasman nan espas travay se diskriminasyon travay
  - Ke tout arasman ta dwe rapòte
  - Sipèvizè sa yo ak administratè yo gen yon responsablite espesyal pou yo rapòte arasman.
- Avèk konesans sa a, tout anplwaye yo kapab reyalize konpòtman travay ki apwopriye, evite aksyon disiplinè, konnen dwa yo epi santi yo an sekirite ke yo gen dwa pou yo ka travay nan yon atmosfè ki gen respè pou tout moun.
- Jwenn Fòm Plent lan [\[insert information here\]](#).
- Pou enfòmasyon adisyonèl, vizite: www.ny.gov/programs/combating-sexual-harassment-workplace

Etid Ka Arasman Seksyèl

- Ann gade nan kèk senaryo ki ede eksplike kalite konpòtman ki ka reprezante kòm asèlman seksyèl.
- Egzanp sa yo dekri konpòtman ki pa apwopriye nan espas travay ki pral fè fas ak aksyon korektif, tankou aksyon disiplinè.
- Sonje byen, **tout anplwaye** pou rapòte konpòtman apwopriye nan espas travay la.

Ekzanp 1: Pa Pran "Non" pou yon Repons

Kòlèg Li Yan lan Ralph li apènn divòse. Li desann kòmantè kèk okazyon kote li di ke li se poukont li eke li bezwen jwenn yon nouvo mennaj. Li Yan ak Ralph zanmi depi nan lontan epi yo manje midi ansanm nan restoran bò lakay yo anpil fwa. Ralph mande Li Yan pou sòti avèl - pou dine ak gadi yon fim. Li Yan renmen Ralph e li dakò soti avè l. Li renmen lè li sòti ak Ralph men li deside ke antre nan yon relasyon pa yon bon lide. Li remèsye Ralph pou yon bon tan yo pase, men li eksplike ke li pa vle gen yon relasyon avè l. Ralph tann de semèn pase, epi li kòmanse ap fè presyon sou Li Yan pou kontinye sòti ak li. Li refize, men Ralph pa kanpe. Li kontinye ap enviteli pou sòti ak li.

Kesyon 1. Lè Ralph te mande Li Yan pou yon dat, sa se te arasman seksyèl. Vrè ou Fo?

FO: Premye kòmantè Ralph a sou chèche yon mennaj epi mande Li Yan, yon kòlèg travay, pou sòti ak li pa asèlman seksyèl. Menm si Li Yan te refize premye randevou a pou sòti ak Ralph, Ralph pa t fè anyen mal ke mande pou li sòti ak li epi pafwa li fè kòmantè ki pa seksyèlman eksplisit sou lavi pèsònèl li.

Kesyon 2. Li Yan pa ka plenyen pou asèlman seksyèl paske li te sòti ak Ralph. Vrè ou Fo?

FO: Fè zanmitay, ale nan yon randevou, oswa menm gen yon relasyon anvan ak yon kòlèg travay pa vle di ke yon kolèg gen dwa konpòte li jan Ralph te fè anvè Li Yan. Li dwe kontinye travay avèk Ralph, epi li dwe respekte volonte li epi pa angaje nan konpòtman ki vini kounye pa apwopriye pou espas travay.

--

Li Yan plenyen pou sipèvizè li ak, epi sipèvizè a (jan yo mande sa) rapòte plent lan bay moun ki deziyen pou resewva plent nan konpayi a. Yo kesyone Ralph sou konpòtman li epi li ekskize li. Moun ki deziyen a pase li lòd pou li sispann. Ralph sispann pou yon ti tan, men ansuit, li kòmanse ap kite ti kado pou Li Yan sou biwo li akonpaye ak nòt damou. Nòt damou yo pa twò ofansif, men konpòtman Ralph kòmanse fè Li Yan nève, kòm li pè li ka kòmanse swiv li.

Kesyon 3. Konpòtman Ralph ak kado ak nòt damou pa asèlman seksyèl paske li te sispann mande Li Yan pou sòti ak li dapre enstriksyon yo. Li sèlman ap bay Li Yan bon jan paske li renmen l'. Vrè ou Fo?

FO: Li Yan dwe rapòte konpòtman Ralph. Li te gen dwa pou li jwen asistans efikas pou fè Ralph sispann konpòtman ki pa apwopriye nan travay la. Paske Ralph te retounen ap arase Li Yan aprè yo te fin di l pou l sispann, li te kapab fè fas a kèk aksyon disiplinè grav pou konpòtman l yo.

Ekzanp 2: Patwon Ki Gen Move Atitud la

Sharon transfere nan yon nouvo kote ak anplwayè li. Nouvo sipèvizè li a, Paul, li amikal epi li ede li abitye avèk nouvo sa li gen pou li fè nan djòb li a. Aprè kèk jou, lè pa gen okenn lòt moun ki nan alantou a, Paul vini nan zòn kote Sharon ap travay pou fè kèk ti pale. Paul pale de sa li te fè nan yè swa, kote li te ale nan yon klèb striptiz. Sharon choke ke Paul vini sou yon sijè konsa nan espas travay la epi li pa t bal okenn repons. Paul kontinye ap pale e li di ke tout fanm yo nan biwo a yo pa bèl eke li bezwen soti pou li ale "wè kèk bèl fanm" kèk fwa. Li di Sharon li kontan ke li te anplwaye la a, kontrèman ak lòt fi yo, li "trè atraktiv." Sharon santi l trè ofanse e li te di ke li menm ak lòt fanm yo nan espas travay la sipèvizè yo evalye sou resanblans yo.

Kesyon 1. Paske Paul pa te di Sharon ke li pa atraktiv, li pa arase li. Vrè ou Fo?

FO: Paul te fè deklarasyon seksyèl eksplisit a Sharon, Sa ki imilyan e abize Sharon ak kòlèg travay fi li yo. Li pa enpòtan ke Paul sipoze peye Sharon yon "konpliman." Diskisyon an toujou trè ofansif a Sharon, menm jan li ta ka pou laplipa moun rezonab nan sityasyon li a.

Kesyon 2. Lè yo devwale vizit li nan klèb striptiz la, Paul angaje nan konpòtman ki pa apwopriye nan espas travay. Vrè ou Fo?

VRÈ: Sèlman ak koze klèb striptiz la ke li vini an sa pa apwopriye nan espas travay la, espesyalman pa yon sipèvizè, e li ta dwe apwopriye pou Sharon fè rapò de sa a. Yon kòmantè yon sèl-fwa de ale nan yon klèb striptiz se konpòtman ke yo ta dwe mande Paul pou li ta sispann, menm si li pwobableman pa ta monte nan nivo arasman ilegal, sòf si li te repete sa pandan plizyè okazyon.

Kesyon 3. Pòl ta dwe anseye pou sispann fè jan de kòmantè sa, men sa a se pa yon pwoblèm grav. Vrè ou Fo?

FO: Kòmantè Paul la sou anplwaye fi se yon pwoblèm grav epi montre mepri li pou fanm nan espas travay la. Yo oblije mande Paul pou li bay modèl konpòtman apwopriye, epi ke li pa dwe montre mepri pou anplwaye sou baz sèks oswa nenpòt karakteristik ki pwoteje. Sharon pa ta dwe kontinye travay pou yon moun li konnen ki gen mepri pou fanm, ni tout lòt anplwaye yo pata dwe travay pou yon sipèvizè konsa. Administrasyon an ta dwe okouran de sa a, menm si lòt anplwaye yo pata okouran, epi yo ta dwe disipline Paul, epi li gen plis chans pou yo ta dwe retire li nan pozisyon li ye kounye a.

Ekzanp 3: Pa Gen Travay pou yon Fanm?

Carla travay kòm yon operatè ekipman pwa lou ki gen lisans. Gen kèk nan kòlèg gason li yo ke panse ke sa amizan pou yo tiz li. Carla souvan tande kòmantè tankou "Atansyon, men li ap vini-fi chofè ki a fou a!" Nan yon fason tankou blag. Epitou, gen yon moun ki toujou mete yon siy ki fèt alamen sou sèl potopò a nan espas travay la ki di, "Gason Sèlman."

Kesyon 1. Fanm nan travay tradisyonèl gason ta dwe atann yo akanmèdman epi yo pa ta dwe pran kòmantè blag yo twò o seryez. Vrè ou Fo?

FO: Lefèt ke Carla ap asele an pati konsènan opinyon Carla nan sitiyasyon an; Sa vle di, sa vle di ke li jwenn konpòtman an ofansif. Sepandan, si nan nenpòt ki nivo Carla santi li arasman, li gen dwa pote plent de konpòtman an epi li te sispann, pe enpòt si ak pandan konbyen tan li te andire konpòtman an san pote plent. Carla ka toujou di lè Abraham di se ase

Kesyon 2. Carla pa ka ap plenyen, paske sipèvizè sit la pafwa fè anpil blag, konsa li pa gen okenn lòt kote pou li ale. Vrè ou Fo?

FO: Carla ka toujou pote plent bay sipèvizè a ki lè sa a avize ke konpòtman an ap anmède Carla epi yo dwe sispann. Sipèvizè a pa pran plent Carla a seryezman, konstitye move konduit grav ki sòti de li. Carla kapab tou pote plent dirèkteman bay moun ki deziyen pou resevwa plent nan konpayi a, swa olye pou yo ale kote sipèvizè a, oswa apre yo fin fè sa. Konpayi a responsab pou asire ke tout anplwaye yo okouran de règleman ak pwosedi anti-arasman li yo.

--

Gen kèk nan lòt kòlèg travay Carla yo ki te fòtman opoze ak prezans li nan tout pwofesyon ki tradisyonèlman pou gason. Kòlèg travay sa yo pafwa di li bagay tankou, "Ou pran yon travay ke yon gason ki merite li," "Ou ta dwe lakay ou ak timoun ou," ak "Ki kalite de manman ou ye?" Epi tou, gen yon moun grave mo "bouzen" sou bwat zouti Carla a.

Kesyon 3. Konpòtman sa yo, pandan li grosye, yo pa asèlman seksyèl paske yo pa seksyèl nan nati yo. Vrè ou Fo?

FO: Konpòtman yo ap dirije vè li paske li se yon fanm epi sanble yo vle entimide l, epi lakòz li kite fonksyon li. Pandan ke yo pa gen nati seksyèl, arasman sa a se akòz sèks li epi sa pral kreye yon anvivònman travay ostil si sa rive souvan oswa twòp.

--

Carla plenyen de blag yo ak lòt konpòtman yo, epi yo fè yon ankèt. Yo pa ka detèmine kiyès ki grave bwat zouti Carla a. Yo di Kòlèg travay li yo pou yo sispann konpòtman yo oswa yo ap fè fas a chaj disiplinè. Sipèvizè a pale ak Carla epi li di l pou l vin jwenn li imedyatman si li gen plis pwoblèm. Carla answit jwenn ke yon moun te pipi nan bwat zouti li a.

Kesyon 4. Pa gen anyen Carla ka fè paske li pa ka pwouve kiyès te vandalize bwat zouti li a Vrè ou Fo?

FO: Carla ta dwe pale ak sipèvizè li imedyatman, oswa kontakte nenpòt lòt moun ki deziyen nan konpayi a pou resevwa plent dirèkteman. Malgre ke sitiyasyon an te vin trè difisil, se responsablite patwon an pou sipòte Carla epi chèche yon solisyon. Yon ankèt ki apwopriye dwe fèt san pèdi tan ak aksyon apwopriye dwe fèt pou yo ratrape yo.

Ekzanp 4: Twò Prè pou Konfò

Keisha te remake ke nouvo patwon li an, Sarah, apiye sou li anpil lè yo pral pale sou rapò sa yo ke li prepare. Li manyen men li oswa zepòl li souvan pandan y ap diskite de travay. Keisha eseye pou avanse pi lwen l nan sityasyon sa yo, men li pa sanble jwenn mesaj la.

Kesyon 1. Keisha dwe sèlman fè komsa li pa wè konpòtman Sarah. Vrè ou Fo?

FO: Si Keisha pa alèz ak konpòtman Sara, li gen opsyon. Si li santi l konfòtab pou fè sa, li ta dwe di Sarah tanpri elwaye paske lè li twò prè li ak manyen li sa fè li pa alèz. Yon lòt opsyon se pote plent dirèkteman bay moun ki deziyen nan konpayi pou resevwa plent, ki moun ki pral pale ak Sarah. Malgre ke sa a pa ka ase grav oswa pèvè pou kreye yon sityasyon arasman ilegal (sof si li te repete pa Sarah apre yo te fini di li pou li sispann), pa gen okenn rezon pou Keisha pa alèz nan espas travay la. Pa gen rezon valab pou Sarah angaje nan konpòtman sa a.

--

Anvan keisha vin pote plent, Sara fwote kont do l nan chanm konferans lan anvan yon reyinyon. Kounye a li vini vrèman enèvan men li toujou pa jan fè anyen pou sa. Pita Sara "pyèje" Keisha nan biwo li a apre yo fini diskite sou travay yo pandan li kanpe ant li ak pòt la nan ti biwo a. Keisha pa konnen ki sa pou li fè, li deplase soti kote l la pou li sòti. Kòm li fè sa, Sara kouri pase men l sou tete Keisha a.

Kesyon 2. Sarah bwose kò l sou Keisha nan sal konferans la te ka jis inadvètan epi li pa bay Keisha okenn lòt rezon pou plenyen pou Sarah. Vrè ou Fo?

FO: Sara kounye a angaje nan yon seri de konpòtman ki ap devlope. Etandone kòpòtman toujou "twò prè" li an ak "manyen" li an, li trè pwobab ke sa pa rive fè san atann. Menm anvan li te "kwense" nan biwo Sarah, Keisha ta dwe rapòte tout konpòtman sa yo li te fè fas la ki te fè li mal alèz.

Kesyon 3. Sara ki manyen tete Keisha a pa apwopriye men se pwobableman pa arasman ilegal paske sa te rive sèlman yon fwa. Vrè ou Fo?

FO: Nenpòt tip de manyen seksyèl se yon bagay ki grav epi sa pa bezwen repete pou konstitye arasman seksyèl. Keisha ta dwe imedyatman rapòte sa imedyatman pou sa te repete. Sarah ka espere resevwa disiplin fòmèl, menm posibilite revokasyon

Ekzanp 5: Yon Echanj dezagreyab

Senaryo ki anba la a pral esplike anpil aspè nan pèsekisyon seksyèl quid pro quo.

Tatiana gen espwa pou li jwenn yon pwomosyon nan yon pozisyon ke li konnen ki pral vid byento. Li konnen ke patwon li, David, pral patisipe nan pran desizyon ki moun pou yo bay pwomosyon. Li di David ke li pral aplike pou pozisyon an, e ke li trè enterese pou resevwa pwomosyon an. David di, Nou pral wè. Pra l gen anpil lòt moun ki pra l enterese ak pozisyon sa a. "

Yon semèn pita, Tatiana ak David vwayaje ansanm sou biznis Leta, ki gen ladan l pase nwit nan yon otèl. Pandan dine, David di Tatiana ke li espere li pral kapab ba li pwomosyon, paske li te toujou vrèman renmen travay avè l. Li di ke gen kèk lòt kandida "ki parèt pi byen sou papye" men se li ke li vle. Li di li ke li ka "fè kèk manèv" pou mete li nan travay la epi Tatiana di David mèsi. Nan pita David sigjere li ke pou yo ale nan chanm otèl li a pou "kèk bwason ak pou yo detann." Tatiana te refize "òf" li an.

Kesyon 1. Konpòtman David la ta ka arasman anvè Tatiana. Vrè ou Fo?

VRÈ: Konpòtman David antanke patwon Tatiana pa apwopriye, epi Tatiana dwe santi lib pou rapòte konpòtman an si li pa alèz. Li enpòtan ke konpòtman sa a fèt lwen espas travay la. Relasyon yo se sipèvizè ak sipèvize, epi tout entèraksyon yo dwe gen tandans afekte espas travay la.

Konpòtman David la, nan pwèn sa a, ka oswa pa ka konstitye quid pro quo arasman; David pa t fè okenn menas ke si Tatiana refize avans li a ke li pral enpoze li jwenn pwomosyon an nenpòt kijan. Sepandan, òf li pou "fè kèk manèv" ki te swiv pa yon demann pou yo te ale nan chanm otèl li pou bwè bwason ak detant yo ta dwe konsidere kòm potansyèlman move defo. Sètènman, si David pèsiste nan fè li avans - menm si li pa janm fè oswa tante fè menas oswa pwomès sou benefis travay-Lè sa a, sa kapab kreye yon anviwònman ostil pou Tatiana, pou li patwon an ta ka strikteman responsablite paske David se yon staff administrasyon an.

--

Aprè yo retounen soti nan vwayaj la, Tatiana mande David si li konnen ki lè pozisyon an ap afiche pou li ka aplike. Li di ke li pa fin sèten, men gen tan toujou pou li "fè ke sa vo lapenn pandan" l ap fè kèk manèv pou li. Apre sa, li mande, "Kisa li panse si yo sòti ale dine nan Vandredi epi lè yo fini pou li ale lakay li?"

Kesyon 2. David te angaje nan asèlman seksyèl. Vrè ou Fo?

VRÈ: Kounye a li evidan ke David ofri ede Tatiana ak pwomosyon li an echanj pou favè seksyèl.

--

Tatiana, ki reyèlman vle pozisyon an, deside sòti ak David. Prèske chak Vandredi yo soti ansanm akòz ensistans David epi angaje yo nan aktivite seksyèl. Tatiana pa vle nan yon relasyon ak David epi li sèlman sòti avè l paske li kwè ke si li pa fè sa li pra l bloke pwomosyon li.

Kesyon 3. Tatiana pa ka plenyen de arasman paske li volontèman angaje nan aktivite seksyèl avèk David. Vrè ou Fo?

FO: Paske Tatiana pa dakò avèk aktivite seksyèl la, li se yon sib de asèlman seksyèl. Menm jan an tou, si li te refize avans David yo, li ta ka toujou yon sib asèlman seksyèl. Òf la anvè Tatiana pou echanje benefis travay pou favè seksyèl avèk yon moun ki gen otorite sou li nan espas travay la se arasman seksyèl quid pro quo, epi travay la ekspoze a responsab sa akòz de aksyon sipèvizè li a.

--

Tatiana resevwa pwomosyon an.

Kesyon 4. Tatiana pa ka plenyen de arasman paske li te resevwa travay la, kidonk pa gen okenn diskriminasyon kont li. Vrè ou Fo?

FO: Tatiana ka moun k ap resevwa asèlman seksyèl si wi ou non li resevwa benefis ke yo te itilize kòm yon ankourajman.

--

Tatiana kraze aktivite seksyèl yo ak David. Answit, li ba li yon move evalyasyon, epi li se retire li nan nouvo pozisyon li nan fen peryòd pwobasyon an epi li retounen li nan ansyen travay li a.

Kesyon 5. Kounye a li "twò ta" pou Tatiana pote plent. Pèdi yon plas nan favè akòz li pa aksepte relasyon an a volontè li pa kreye yon reklamasyon pou asèlman seksyèl. Vrè ou Fo?

FO: Se vrè ke separasyon an nan yon relasyon, si vrèman gen konsantman ak li vini nan moman an, anjeneral, pa kreye yon reklamasyon pou asèlman seksyèl. Sepandan, "relasyon" an nan ka sa a Tatiana pa t janm dakò ak li. Konpòtman David te toujou pa t apwopriye epi yon vyolasyon grav de politik konpayi a. Antanke moun ki abize pouvwa a ak otorite nan yon pozisyon jesyon, David te angaje nan asèlman seksyèl.

Ekzanp 6: Yon pwoblèm de Aparans

Leonard travay kòm yon grefye daktilograf pou yon gwo konpayi. Li renmen mete bijou, epi atirans li souvan gen ladan zanno ak kolye. Patwon li,, Margaret, panse li nan "etranj" antanke yon gason, Leonard mete bijou epi li vle vini yon moun ki ap travay nan biwo. Li souvan fè kòmantè sakastik sou aparans li epi fè referans ak li nan "plezantri" li yo kòm ti gason li gen nan biwo a. Leonard, ki espere devlope karyè li nan zòn relasyon ak kliyan, aplike pou yon pozisyon pwomosyonèl ki louvri ki ta ka enplike travay kòm "resepsyonis", kote li ta kominike avèk piblik la. Margaret di Leonard ke si li vle travay sa a, li ta sipoze parèt "plis nòmal" oswa lòt bagay li ka tann pou yon pwomosyon nan sipèvizè nan sal kourye a.

Kesyon 1. Patwon Leonard a kòrèk pou li di l pote bijou ki pa apwopriye nan pozisyon sèvis kliyantel. Vrè ou Fo?

FO: Bijou Leonard yo sèlman yon pwoblèm paske Margaret konsidere li etranj pou yon gason mete bijou sa yo. Se poutèt sa, kòmantè li anvè Leonard konstitye diskriminasyon seksyèl.

--

Margaret tou "sispèk" ke Leonard masisi, sa ke li di li "pa gen pwoblèm ak sa" men li panse ke Leonard ap fè "sekrè." Li kòmanse poze l "kesyon sou vi prive l, tankou "Èske ou marye?" "Èske ou gen yon patnè?" "Èske ou gen timoun?" Leonard ap eseye reponn ak politès "Non" a tout kesyon li yo, men sa vini annwiyan. Margaret kòmanse ap fè tripotay ak kòlèg Leonard yo sou oryantasyon seksyèl li jan li sipoze li.

Kesyon 2. Leonard se moun k ap resevwa asèlman sou baz sèks ak oryantasyon seksyèl. Vrè ou Fo?

VRÈ: Leonard arase sou baz sèks paske yo ap arase li akòz li pa konfòme ak Estereyotip sèks Margaret yo.

Leonard ap arase tou sou baz jan li konsevwa oryantasyon seksyèl li. Li pa enpòtan si wi ou non Leonard se yon gason masisi pou l ta fè yon reklamasyon pou asèlman ki baze sou baz oryantasyon seksyèl li.

Leonard ta ka konsidere tou kòm yon sib de asèlman sou baz idantite seksyèl, ki se yon fòm sèks ak/oswa diskriminasyon endikap entèdi pa Lwa sou Dwa Moun. Leonard ta dwe rapòte konpòtman Margaret la, ki klèman yon vyolasyon règleman sou arasman seksyèl, a yon moun ki deziyen pa anplwayè li pou resevwa plent (se sa ke "patwon" li deziye).

--

Leonard deside ke li pa pral jwenn yon chans san patipri nan pwomosyon an nan sikonstans sa yo, epi li pote plent bay moun ki deziyen an nan konpayi a sou konpòtman Margaret la. Moun ki deziyen an fè yon ankèt epi li di Margaret ke bijou Leonard yo pa yon vyolasyon okenn règleman konpayi a, ke li dwe konsidere l pou pozisyon an san yo pa gade sou baz sèks li, e ke li dwe sispann fè komantè asèlman, mande Leonard kesyon sou vi prive li, ak fè tripotaj sou lavi pèsònèl li. Margaret sispann kòmantè li, kesyon, ak tripotaj yo, men li rekòmande pou se yon fanm ki pran pwomosyon nan pozisyon ouvè a. Fanm yo monte nan pozisyon an gen mwens eksperyans ke Leonard epi li manke diplòm de zan li nan relasyon kliyan de yon fakilte kominotè.

Kesyon 3. Leonard pwobableman te sib diskriminasyon sou baz sèks, oryantasyon seksyèl ak / oswa vanjans. Vrè ou Fo?

VRÈ: Nou pa konnen rezon Margaret paske li pa rekòmande Leonard pou pwomosyon an, men li pa parèt byen pou Margaret. Li parèt ke li se swa li enpoze kont Leonard pou menm rezon yo li te konn ap arase li yo, oswa se vanjans paske li te pote plent pou li a, oswa tou de.

Leonard ta dwe pote plent pi lwen ak moun ki deziye nan konpayi an, epi sikonstans pwomosyon yo ta dwe envestige. Si yo jwenn ke Margaret te abize otorite li kòm sipèvizè lè li te refize konsidere san patipri Leonard pou pwomosyon an, li ta dwe fè fas ak aksyon disiplinè. Senaryo sa a montre ke pafwa plis aksyon serye bezwen fèt pou reponn a plent pou arasman, pou anpeche diskriminasyon a lavni.